John Nelson Darby (1800-1882) - Partea II

Lucrarea în Elveţia, în Franţa şi în Germania

1837, Darby vizitează Xpentru prima dată conti-nentul şi mai întâi Elveţia, începând cu Geneva. Foarte probabil că auzise vorbindu-se de „trezirea” care se produsese încă din 1810 şi, în particular, aflase că „se găseau aici fraţi care se adunau aproape ca şi noi”, spune el. Mulţi credincioşi englezi (H. Drummond, Richard Wilcoks, Robert Haldane şi alţii) au luat parte la această mişcare; mai târziu, spre 1820, Gonthier, Guers, Pyt, slujitori ai adunării din Bourg-de-Four (numită astfel pentru că se afla într-un local amenajat într-un apartament situat în Bourg-de-Four) s-au dus la Londra; Pyt, trimis în misiune la Boulogne în 1830, îi vizitase mult pe englezii care se găseau acolo în număr mare; apoi a fost chemat să predice în Irlanda, unde locuia de trei luni, vorbind şi predicând în fiecare zi în engleză în faţa unui numeros auditoriu. Să-1 fi întâlnit el atunci pe Darby sau mica adunare de la Dublin? Să fi primit el acolo o lumină nouă? în această perioadă, Pyt scria unuia dintre însoţitorii săi în lucrare: „Eu nu mai pot să cred în convertirea gradată a lumii prin predicarea Evangheliei; nu mai văd în Cuvânt nici un singur pasaj care să sprijine acest sistem, în timp ce acum îmi este evident că împărăţia Domnului şi cea de o mie de ani (mileniuniul) vor fi stabilite prin mari judecăţi. Eu găsesc această idee peste tot; nu voi cita decât două sau trei pasaje...”

Câteva luni mai târziu, el mai scrie: „Timpul mă presează; promisiunile Domnului se împli-nesc; «încă puţin-, foarte puţin, şi Cel care vine va veni» (Evrei 10.37). Sufletul meu este sub influenţa acestui sentiment; la mine este vorba de credinţă; aş vrea să le strig tuturor fraţilor mei. Iată de ce sunt presat să acţio-nez...”. Şi printr-o altă scrisoare: „Mă bucur că aşteptaţi „epifania”, apariţia în g|orie a Domnului şi a ceea ce se va arăta în curând. Această credinţă se va răspândi în Adunarea Sa, aceasta îmi place să sper. Este foarte mult timp de când Duhul dă mărturie despre cea de-a doua venire. Mireasa de asemenea îl va chema şi „ Cel care mărturiseşte acestea spune: «Da, Eu vin curând». Amin! Vino, Doamne huse!” (Apocalipsa 22.20).

Acest gând revine fără încetare în scrisorile din ultimii ani ai evlaviosului evanghelist.

Revenirea apropiată a Domnului era perspectiva care îl umplea de bucurie când se gândea la despărţirea de fraţii săi: „îmi îndrept privirile cu un sentiment de bucurie spre această vreme strălucită care se apropie cu repeziciune”. Dacă l-a cunoscut, Darby nu-1 va mai găsi pe Pyt la Geneva; obosit, uzat de muncă, acesta a adormit în Hristos cu doi ani înainte, la vârsta de 39 de ani.

J. N. Darby este primit cu braţele deschise de adunarea din Bourg-de-Four, de păstorii ei, şi locuieşte întâi la unul dintre ei, probabil la Guers. Această adunare era atunci prada neînţelegerilor, a dezacordurilor, provocând certuri între „fraţii păstori” şi un anumit număr de fraţi laici, care puteau să ia cuvântul, dar care doreau mai mult libertatea de acţiune în adunare, fiind opozanţi faţă de principiile prezbiteriene pe cale de dezvoltare.

Fără dificultate, J. N. Darby exercita o influenţă liniştitoare; el îl prezenta pe Domnul Hristos şi lucrarea Sa, dragostea Tatălui în Domnul Isus şi viitoarea întoarcere a Domnului ca să ia la El Adunarea Sa preaiubită. „Darby câştigase încrederea tuturor, păstori şi turmă”, spune Guers. Printr-o scrisoare adresată lui J. Foulquier, unul dintre principalii fraţi din Bourg-de-Four, datată la Edinburg cu 6 octombrie 1838, se vede bunăvoinţa plină de afecţiune cu care J. N. Darby înconjoară – deşi era departe de ea – mica adunare; el scrie: „... scumpul nostru M. Guers va fi atras treptat să se arunce cu toate puterile sale, cu deplină încredere, în lucrarea lui Dumnezeu în mijlocul vostru. El are multe daruri, iubeşte mult şi are o inimă foarte afectuoasă... Vă rog, frate; scump, în particular, aşa cum am spus şi în scrisoarea mea către voi toţi, să arătaţi toată încrederea în cei care lucrează ca păstori în mijlocul vostru. Eu nu spun nimic în acest moment despre aranjament, nici despre forma adunării, nici despre felul cum a fost instituită... Salutaţi pe fraţii mei dragi, M. Guers, M. Empeytaz şi M. L’Huiliier. îi iubesc din toată inima şi le datorez această dragoste pentru toată cordialitatea şi dragostea pe care mi-au arătat-o...”. în aceeaşi scrisoare, Darby vorbeşte despre „turma dragă din Bourg-de-Four”.

În iulie-august 1839 el mai scria: „Dumneata spui, dragă frate, că eu nu ştiam deloc ce era împotriva libertăţii Duhului Sfânt la Bourg-de-Four, Fără îndoială, erau lucruri care jenau pe acest sfânt şi puternic conducător de Biserică, dar credem că principiile Adunării lui Dumnezeu se aflau acolo şi erau recunoscute, altfel n-aş fi putut să iau Cina acolo. Sper că şi în acest moment este la fel”.

La distanţă de câteva zile, la 10 august, el scrie unui alt frate din Bourg-de-Four: „Frate scump, am primit scrisori de la mai mulţi fraţi scumpi ai mei din Geneva. N-aş şti să-ţi spun cât de înduioşat sunt de această mărturie a dragostei lor... Te rog să le spui gândurile inimii mele. Eu cred că cele mai fericite momente din viaţa mea s-au scurs în casele, pe câmpiile şi sub cerul Genevei. Aceasta nu este doar un fel de a vorbi, frate drag, nici un compliment; eu pot să atribui, în parte, aceste sentimente unor circumstanţe personale, dar ocazia lor este dragostea credincioşilor genovezi”.

Aceste scrisori care dovedesc atâta afecţiune sunt totuşi un indiciu că tensiunea subzista. Ea a ajuns până la despărţire, cea din 3 martie 1842, care pune capăt relaţiilor lui Darby cu adunarea din Bourg-de-Four, devenită cea din Pelisserie, de la schimbarea localului, făcut cu trei ani înainte.

În 1840, Darby, în „Templul Unic”, actualmente Biserica „Sacré Cœur”, prezintă subiectul „Aşteptarea actuală a Bisericii”, timp de unsprezece seri care au avut mare răsunet. Aceste chemări au fost publicate în noiembrie 1840; iată finalul unuia dintre însufleţitoarele sale discursuri:

“Dragi prieteni, Dumnezeu a vrut să facă din acest pământ pe care îl locuim, scena manifestării caracterului Său şi a lucrărilor Sale de har. Pe acest pământ a venit păcatul şi a rămas bine fixat; aici Satan şi-a desfăşurat energia sa pentru rău; aici Fiul lui Dumnezeu a fost umilit, a murit şi a înviat; pe acest pământ, păcatul şi harul şi-au desfăşurat toată puterea lor; pe acest pământ, „dacă păcatul a prisosit, harul a prisosit şi mai mult” (Romani 5.20). Dacă acum Domnul Hristos este ascuns în cer, El va fi revelat pe pământul pe care acum îngerii au cunoscut profunzimile dragostei lui Dumnezeu; pe el vor vedea rezultatele, prin manifestările lor în glorie. Pe acest pământ, unde Fiul Omului a fost umilit. Fiul Omului va fi glorificat. Dacă acest pământ în el însuşi este puţin lucru, ceea ce a făcut Dumnezeu şi ceea ce va mai face Dumnezeu nu sunt puţin lucru pentru EL Pentru noi, locurile cereşti simt cetatea locuinţei noastre, pentru că noi suntem împreună-moştenitori, nu moştenire; suntem moştenitori ai lui Dumnezeu şi împreună-moştenitori cu Domnul Hristos; dar moştenirea este necesară pentru gloria Domnului Hristos, după cum cei împreună-moştenitori sunt obiectul celei mai delicate iubiri-fraţii Săi, Mireasa Sa.

Vin să vă expun, dragi prieteni, pe scurt şi fără vigoare – recunosc aceasta – care este destinul Adunării. Duhul singur poate să ne facă să simţim toată delicateţea comuniunii dragostei lui Dumnezeu şi excelenţa gloriei care ne este dată. Dar cel puţin v-am prezentat suficiente pasaje din Cuvânt pentru a vă face să înţelegeţi, cu ajutorul Duhului Sfânt, pe care-L implor atât pentru voi cât şi pentru mine, gândurile pe care le am pe inimă să vi le fac cunoscut în aceastăseară. Rezultă din aceasta foarte clar că noi trăim în dispensăţia în care moştenitorii sunt adunaţi şi că este o alta pe care o vom vedea la venirea Domnului, aceea în care moştenitorii vor avea bucuria moştenirii tuturor lucrurilor, când toate vor fi supuse Domnului Hristos şi Adunării Sale, ca fiind unită cu El şi revelată cu El.

Ceea ce va urma nu este acum problema noastră; urmăresc această ultimă perioadă când Dumnezeu va fi totul în toţi şi când Domnul Hristos însuşi, ca Om, Se va supune lui Dumnezeu, Capul, ca om, dintr-o familie binecuvântată etern, în comuniunea lui Dumnezeu care L-a iubit şi al cărui sanctuar va fi în mijlocul ei, Dumnezeu Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, binecuvântat etern. Amin.

Ocupându-se de aceste subiecte pline de speranţă prin Duhul, Adunarea va fi despărţită de lume, îmbrăcând caracterul care i se potriveşte ca Mireasă a lui Hristos, Căruia ea îi datorează toată inima şi toate gândurile sale.” Darby petrece anii 1840-1845 aproape numai în Elveţia, puţin în Franţa, locuind în principal la Geneva şi la Lausanne. „în timpul a două şederi pe care le-am făcut la Lausanne”, scrie el, „fraţi tineri care doreau să se dedice evanghelizării au petrecut aproape un an lângă mine, pentru a citi Biblia. Tot atunci luam în fiecare zi Cina împreună”. Lecturi asemănătoare s-au ţinut în aceeaşi perioadă de aproape şase luni la Geneva, la domiciliul lui J. N. Darby, în strada Beauregard JVal.

În Elveţia romană, con-vertirile au fost numeroase, la fel şi reuniunile fraţilor al căror număr mare, ieşit din „dizidenţă”, acoperă regiunea. Dizidenţii suferiseră cu credincioşie pentru Domnul douăzeci de ani înainte, dar nu mai era multă activitate printre ei şi această trezire era mai curând pe cale de extindere.

În perioada 1840-1850, Darby a publicat în limba franceză, aproape umai la Geneva şi la Lausanne, douăzeci de tratate şi lucrări de doctrină despre „Forma-rea Adunărilor”, „Slujba”, „Studiu asupra Apocalipsei”, „Vedere scripturistică asupra bătrânilor” etc. Chestiunea despre „bătrâni” constituia una dintre principalele dificultăţi care s-au ridicat la Bourg-de-Four. Darby arată că păstorirea este un dar, după Efeseni 4.11; este darul de a păstori turma lui Dumnezeu, dar compatibil cu sarcina de „bătrân”. „Bătrânul”, numit şi episcop sau supraveghetor, exercită o sarcină exclusiv locală şi este vorba mai mult de experienţă decât de o sarcină. în timpurile apostolice, „bătrânii” au fost stabiliţi – dar nu neapărat necesar – de către un apostol sau de către delegatul unui apostol (cazul lui Tit), dar în nici un loc din Scriptură nu se spune că autoritatea de a stabili „bătrâni” trebuie să continue, nici să existe în toate adunările. Darby spune că stabilirea bătrânilor introduce clerul pe o cale deturnată. Este adevărat că există “de fapt” bătrâni în adunări, dar ei n-ar trebui să fie investiţi de ele cu această sarcină.

În legătură cu problema bătrânilor şi mai cu deosebire în reuniunile convocate pentru examinarea cazurilor de disciplină, Darby se exprima după cum urmează:

„După părerea mea, nu este atât de dorit ca toţi fraţii să se afle acolo. Dacă sunt câţiva fraţi înţelepţi care se ocupă în mod obişnuit de binele sufletelor, adevăraţi „bătrâni” din partea lui Dumnezeu, aleşi potrivit cu 1 Corinteni 16.15 şi 16, aceasta valorează mai mult decât dacă toţi fraţii arfi acolo; astfel, este mai evident că ei nu sunt adunarea; dar pericolul unei astfel de strângeri de fraţi este că ei îşi închipuie că sunt o adunare, pentru a decide. Pe de altă parte, o adunare întreagă nu poate să se informeze de faptele şi de caracterul acestora; trebuie ca doi sau trei să facă acest lucru. Când toate informaţiile au fost obţinute şi lucrul a fost cântărit înaintea lui Dumnezeu, se comunică rezultatul la care s-a ajuns şi adunarea decide; dacă nimeni nu spune nimic, lucrul este decis; dacă un frate serios face o obiecţie sau are ceva de comunicat sau cunoaşte unele circumstanţe menite să clarifice cazul, se mai poate aştepta şi examina lucrul în profunzime. Dacă nu este decât o opoziţie slabă, adunarea face cu uşurinţă dreptate; am văzut acest caz. Dar dacă este cineva care susţine un rău judecat, devine el însuşi obiectul judecăţii (2 Corinteni 10). Două lucruri fac necesară acţiunea adunării: întâi că Domnul Hristos este prezent acolo; şi al doilea, că adunarea se purifică (1 Corinteni 5; 2 Corinteni 7.11)”.

Paralel cu Elveţia, lucrarea continuă în Franţa prin mijlocirea unui frate care lucra acolo pentru Domnul, apoi printr-unul dintre cei care participaseră la studiile biblice de la Geneva şi Lausanne. Darby se duce acolo „la rândul său” şi în anii 1847-1853 locuieşte într-un mod aşa-zis permanent, străbătând întreaga ţară şi reunind pe fraţi la numeroase conferinţe.

Începând din anul 1854, Darby se întoarce spre Germania, unde fratele său mai mare (1791-1880), care petrecuse doi ani la Düsseldorf, se ocupa de lucrarea Domnului. El se afla în luna noiembrie la Elberfeld, unde începe să se manifeste o mişcare a Duhului lui Dumnezeu. Acolo exista deja o „adunare de fraţi”, care folosea pentru predicarea Evangheliei doisprezece lucrători, dintre care şapte s-au despărţit, ca să se alăture „fraţilor”. Reuniunile se înmulţeau de atunci în ţară, ca şi în Olanda pe care o vizitase şi Darby. El petrece anii 1855-1857 aproape exclusiv pe continent şi îşi împarte timpul între Franţa, Germania, Olanda şi Elveţia.

În Elveţia germană, lucrarea declanşată de el s-a dezvoltat, dar într-o măsură mai restrânsă decât în Elveţia romană. Se pare că Darby nu a fost acolo înainte de 1850, când vizitează Berna şi, desigur, şi alte localităţi. La Zürich s-a stabilit în acea vreme (1854) la fratele Georges D. Ramel-Gerber, pe care îl stima mult şi căruia i-a fost foarte apropiat, după cm se poate observa printr-o scrisoare redactată în momentul morţii acestuia din urmă, survenită în 1876.

Divizări. Traducerea Bibliei. Controverse

Când Darby s-a întors la Playmouth, în 1845, după lungi ani de absenţă, a trebuit să constate că adunarea se depărtase mult de învăţătura privind lucrarea, îndreptăţirea şi venirea Domnului. Îndeosebi Newton introdusese pe ascuns doctrinele sale dezastruoase privind suferinţele şi Persoana Domnului Hristos (că El ar fi putut să îmbătrânească, să sufere infirmităţi şi să moară ca orice om). De la început Newton se ţinuse deoparte în ce priveşte învăţătura, căutase să facă şcoală mai ales în mediile cultivate şi domina atât de bine adunarea, cea care a şi refuzat să-l excludă la cererea lui Darby, încât acesta din urmă a fost constrâns să se retragă cu câteva sute de fraţi şi surori faţă de mii, pe care putea conta. S-a mers în această adunare până acolo că s-a discutat dacă se putea da mâna cu o persoană care ţinea un magazin. Cât despre Newton, el avea să cadă – ca urmare – în erori asemănătoare celor ale lui Edward Irving.

Această primă despărţire, ce de la Plymouth, a provocat, ca o consecinţă directă, una nouă , ale cărei efecte aveau să fiu mult mai sensibile, întinzându-se asupra întregii Anglii, apoi pe continent: aceea de la Bethesda. În seara zilei de 13 august 1832 erau adunaţi în capela din Bethesda, închiriată special pentru predicarea Evangheliei: George Müller, originar din Prusia, cunoscut mai târziu ca filantrop (1806-1898), Henry Craik, slujitor baptist, foarte instruit, un alt frate şi patru surori (cu toţi, şapte), în afara oricărui sistem şi cu dorinţa de a acţiona numai în supunere faţă de Cuvânt, formând astfel prima adunare la Bristol. Relaţiile frăţeşti între Darby şi George Müller au fost bune până în 1843-1844, dar după această perioadă J. N. Darby trebuie să i se opună, din cauza propagării la Bristol a erorilor lui Newton.

Conducătorii acestei adunări, Müller şi Craik, fără a le accepta, se plasează în mod deliberat pe terenul neutralităţii, acceptând să primească persoanele de la reuniunile lui Newton la fel ca pe oricare altele. Au fost convocate în mai multe etape reuniuni speciale ale principalilor fraţi englezi, îndeosebi la Bath, în 1848, pentru a discuta situaţia, fără însă a se ajunge la o soluţie. în anul următor, Müller, Craik şi aderenţii lor se declară – prin scrisoarea lor din 18 Iulie – dispuşi să convoace o ultimă reuniune de fraţi, în scopul ajungerii la un acord, numai ca Darby şi Wigram să fie excluşi. Însemna să rupă într-un mod voit şi definitiv comuniunea cu fraţii noştri, care de acum vor fi numiţi în Anglia „fraţi exclusivişti”, în opoziţie cu fraţii „deschişi”, sau „largi” sau „bethesdieni”, cum erau numiţi în general. J. L. Harris (1793-1877), unul dintre fraţii cei mai preţuiţi la început la Plymouth şi redactor încă de la originea periodicului „The Christian Witness”, s-a numărat printre opozanţii fraţilor Darby şi Wigram. În broşura sa despre „Unitate”, el se exprima astfel: „Admit perfect că orice credincios, de oriunde ar veni, ... să spună hotărât şi liber: eu mă unesc cu toţi credincioşii în Numele Domnului Isus Hristos”.

Aceasta caracteriza perfect principiul bethesdian, care permitea să frângă pâinea fără deosebire cu cei care profesau false doctrine şi în afara oricărui exerciţiu de disciplină.

Dificultăţile de la Plymouth şi de la Bethesda l-au reţinut în mod constant pe Darby în Anglia, în timpul anilor 1846-1848. El spunea: „Sunt obosit de lupte; spun câteodată: este rău de mine că m-a născut om de dezbateri, dar atât timp cât Dumnezeu îmi dă putere, voi susţine adevărul, pentru binele Adunării”.

Şi, în perioada aceasta, se făceau auzite în strofele impresionante ale cântecului deşertului (Song of the Wilderness), tensiunea sufletului său şi suferinţa inimii sale:

„Această lume-i un imens deşert,

În ea nu e nimic de dorit, nimic de ales.

Eu n-aş putea să locuiesc într-un pământ nelucrat,

Nelăsând în el nimic de pierdut, nici un regret.

Eu am găsit o comoară în iubirea Sa

El a făcut din mine pelerinul de jos “.

Noi atacuri ale celor din Bethesda l-au făcut pe Darby să scrie la Nimes, în mai 1858: „Eu nu m-am amestecat niciodată în detaliile certurilor de la Bethesda. Au fost insulte cu privire la Persoana Domnului Hristos; la Bethesda se cunoştea bine aceasta; ei au primit persoanele care erau pătate şi care se identificau, cu aceste învăţături. Ei au constatat unele dintre aceste insulte cu privire la Persoana Domnului Isus într-un act acceptat de toată turma. Domnii Craik şi Müller au declarat că renunţă la lucrarea în adunare, dacă acest act redactat de zece fraţi în lucrare nu va fi acceptat prin vot; astfel că primirea acestor persoane a fost îndreptăţită ca principiu acceptat de trup. Actul declară că, a ridica problema primirii unor asemenea persoane, ar fi un nou principiu de comuniune. Cu toate că s-a făcut tot ce s-a putut, conducătorii au menţinut această declaraţie încă şi astăzi, astfel că am rupt orice comuniune cu ei şi am rămas acolo... Era destul că aceste insulte au fost tratate cu toată indiferenţa de către adunare.”

Şederile prelungite ale lui Darby pe continent iau sfârşit în 1857; el petrece anii 1858-1859 numai la Londra, lucrând la o nouă versiune franceză a Noului Testament, publicată la Vevey în 1859, versiune ce va fi urmată în anii 1872, 1875 şi 1878 de ediţii revizuite după noile manuscrise recent descoperite şi, mai târziu, de cea a Bibliei întregi. Aceasta din urmă a fost terminată la Pau, în 1881, cu colaborarea fraţilor P. Schlumberger, J. W. Lowe şi alţii.

În 1855 el prezidase deja traducerea germană a Noului Testament, versiunea cunoscută de Elberfeld; cea a Vechiului Testament avea să urmeze în 1871.

Versiunea sa engleză a Noului Testament a apărut în 1870, iar cea a Bibliei întregi, începută prin îngrijirea sa, a apărut în 1890. Concomitent cu primele sale lucrări de traducere a Cuvântului lui Dumnezeu, Darby publică între 1851 şi 1863 opera sa capitală, „Studii asupra Noului şi Vechiului Testament”, lucrare tradusă în mai multe limbi; în engleză, ea a apărut sub numele de „Synopsis of the Books of the Bible”, în cinci volume.

În anii 1860 şi 1861 se cunosc dese deplasări ale lui J. N. Darby în Franţa, Elveţia, Germania şi Anglia; cît despre anul 1862, Darby îl petrece la Londra şi atunci se vede constrâns să angajeze lupta împotriva raţionalismului preluat din Germania şi împotriva grupării de publicişti numiţi în Anglia „eseişti”. Ca răspuns la scrierile lor, el publică atunci: „Dialogues on the Essays and Revievvs” în patru părţi: 1) „Creştinismul şi educaţia lumii”, 2) „Ce învaţă Biblia şi ce a dovedit geologia?”, 3) „Filosofia şi teologia modernă, comparate cu Scriptura” şi 4) „Inspiraţia şi Interpretarea”, într-un volum de 450 de pagini, a cărui primă ediţie, foarte repede epuizată, este urmată de o a doua în 1863 – ceea ce a făcut să i se spună amabil lui Darby că acesta a fost singurul lui succes de librărie. El scria în momentul publicării volumului „Des dialogues”:

„Aceşti necredincioşi despre care vorbiţi s-au arătat şi aici, în Anglia. I-am văzut ultima dată când eram în Franţa; o lucrare de M. Renan despre Iov m-a îndemnat să scriu ceva împotriva lor … Aceste scrieri au dat odihnă multor suflete de credincioşi, deja extenuaţi de aceste atacuri”. Unora, Darby le-a demonstrat falsitatea datelor atribuite formaţiunilor geologice, cât şi lipsa de dreptate în deducţiile de tipul: „fiind admis că, … noi vom dovedi că…”, schele ridicate pe nisip, deducţii în care s-a făcut uz de formă. Altora le-a constatat erorile datelor referitoare la istoria asiriană şi problema datelor arheologice ulterioare.

Celor care acordau conştiinţei nu numai regula de conduită, ci chiar girul suveran în lucrurile Darby le spunea:

“Conştiinţa nu este o revelaţie: conştiinţa este o facultate a sufletului, după cum capacitatea de a vedea este o facultate a ochiului. Revelaţia este lumina divină manifestată în om; Dumnezeu este lumin şi Domnul Hristos este aceast lumină în lume”.

“După cum ochiul lipsit de lumină nu poate să deosebească nimic, tot astfel conştiinţa are nevoie de revelaţie, de lumina lui Dumnezeu, pentru a putea să judece snătos. Lumina este independentă de ochi; ea nu permite ochiului să vadă, dar nu ochiul judecă lumina. Conştiinţa este omul; revelaţia este Dumnezeu”.

Tot astfel, vorbind despre ce a facut Dumnezeu, el spunea că ,dacaă cineva se află în faţa unui tablou frumos al unui maestru şi dacă nu îl apreciază ca fiind bun, judecata sa nu îndepărtează cu nimic frumuseţea tabloului; aceasta va dovedi doar că nu este cunoscător sau că nu are gust.

Darby defineşte termenul “raţionalism” prin: “autoritatea pe care o are raţiunea asupra Bibliei (sau în domeniul lucrurilor pe care le tratează Biblia)”. Asupra problemei liberului arbitru, el se exprima astfel: “Doctrina liberului arbitru serveşte pretenţiei omului natural de a nu fi complet căzut. Oamenii care nu au fost niciodată convinşi de păcat, toate persoanele la care această convingere se bazează doar e păcate grosolane şi exterioare cred, mai mult sau mai puţin, în liberul arbitru. Aceasta este dogma wesleyenilor, a tuturor raţinaliştilor, a tuturor filosofilor. Dar această doctrină schimbă complet orice idee despre creştinism şi îl denaturează în întregime. Dacă Domnul Hristos a venit să caute şi să salveze ceea ce era pierdut, liberul arbitru nu mai are loc … Omul are o conştiinţă, dar el are o voinţă şi pofte şi acestea îl conduc. Omul era liber în paradis, dar atunci el se bucura de ceea ce era bun. El s-a folosit de liberul arbitru, acum, când el este dispus să facă ce este rău, ar fi o cruzime. Dumnezeu i-a prezentat alegerea; dar aceasta pentru a-i convinge conştiinţa de faptul că în nici un caz omul nu voia nici binele, nici pe Dumnezeu.

În anul 1858, Darby se va stabili la Londra, într-o locuinţă pe care nu o va mai părăsi decât pentru călătorii, la adresa Londale Square 3, într-un cartier mai degrabă popular în Islington unde se găsea vastul local din Park Street. Despre aceste locuri, un credincios făcea mărturisirea; “De şaşe ani glasul său nu se mai făcea auzit când urmam acolo adunările, în anul 1888. Cel puţin am trecut meditativ, mişcat, în ostrovul format de parcul antic, de un farmec auster şi discret; am ridicat ochii spre ferestrele înalte ale casei cenuşii unde Darby îşi petrecuse ultimii douăzeci şi patru de ani ai vieţii sale. În aceste locuri simbolice, au fost asamblate, printr-o muncă uimitoare, materialele necesare la traducerea Bibliei în trei limbi. Acolo a scris “Les Dialogues” şi cea mai mare parte din operele ultimei perioade; de acolo a scris în Iulie 1869: “Pregătesc din nou traducerea mea engleză a Noului Testament, care mă va reţine puţin aici … Îmi place să fiu în mijlocul cărţilor mele”; iar în August 1878 scris: “Intenţionez să mă ocup de cărţile complicate ale Vechiului Testament, pentru că aici pot examina liniştit toate chestiunile care se leagă de traducerea franceză a Bibliei. Am început astăzi cartea Iov, cea mai dificilă dintre toate. Parte istorică nu prezintă nici o dificiultate majoră”. Şi în Octombrie scria: “Aproape am terminat cartea Iov!” Darby avea să petreacă anul următor la Pau, pentru a redacta versiunea ibliei numită “Pau-Vevey”.

Biblioteca sa, pe care a iubit-o atât de mult, a rămas, după dorinţa sa, la dispoziţia fraţilor angajaţi în garda doamnei Palmer. Ce va deveni după 50 de ani preţiosul său depozit? Munca lui nu s-a putut reface: ce a făcut a fost bine făcut.

Din cinci-şaşe sute de scrisori de-ale lui J.N.D., nici una nu se referă la prezenţa sa în Irlanda din momentul în care a părăsit-o, în 1830, până în Octombrie 1859, în perioada trezirii – foarte crednică de luat în seamă – în nordul insulei. Iată ce scria: “Voi începe să vă spun un cuvânt despre trezirea din Irlanda, care s-a extins în Scoţia şi puţin în Ţara Galilor. Este o lucrare dintre cele extraordinare. Sute de persoane au fost convertite sub un fag bătrân, la unii dintre fraţii noştri la ţară; a fost, cum se spune despre Israel în zilele din urmă, “ca şi roua care nu-l aşteaptă pe om”. Aceasta s-a făcut şi prin predicare şi fără predicare şi în orice fel: noii convertiţi erau plini de Domnul Isus. Unul dintre fraţii noştri a observat că nici unul dintre cei convertiţi – şi erau mulţi – nu atribuia trezirea lui vreunui instrument; Dumnezeu îi cercetase; Domnul Isus li Se revelase; toţi aveau siguranţa mântuirii şi erau fericiţi. După şase luni marcate de grele în-cercări, foarte puţini s-au întors în lume, nici unul la sută, acolo unde am cunoscut detalii. Efectul asu-pra populaţiei neconvertite a fost surprinzător la Belfast, oraş cu 120.000 de locuitori, unde, într-un circ în care treizeci de persoane asistau la spectacol, în acelaşi moment, două mii trei sute se aflau la o reuniune de rugăciune, în afară de mulţimea care nu putuse intra.

J. G. Bellett, din Dublin, unul dintre cei patru fraţi care s-au reunit cu J. N. Darby chiar de la început, a colaborat în mod activ la această trezire.

Şi Anglia stârnea motive de bucurie, după cum mărturisea Darby într-o scrisoare redactată la 26 februarie 1863: „Mărturia fraţilor este mai curată şi mai importantă decât a fost vreodată. Veţi fi poate surprins că vorbesc astfel, dar de doi sau trei ani lucrurile s-au dezvoltat rapid în Anglia. întâi că numărul fraţilor a crescut într-atât încât a ajuns să-i îngrijoreze pe cei bătrâni care se tem că lucrarea ar putea să nu fie prea solidă. Au fost multe reuniuni noi, iar cele începute anterior s-au dublat, s-au triplat şi chiar s-au înzecit. Publicaţiile fraţilor, tractatele de chemare şi cele de zidire au fost răspândite peste tot. Sunt patru depozite la Londra. Unul dintre acestea, făcut de fraţi în mod exclusiv pentru tractate de chemare, a avut la o singură comandă o cerere de două milioane de tractate; şi, în afară de acestea, vinde poate optzeci de mii pe lună. Fratele Stanley, care le publică pe ale sale pe contul său, vinde mai mult şi domnul Bellett, la Dublin, a răspândit mai mult decât toţi ceilalţi; îi cunosc o expediere de 200.000 de bucăţi. Lucrările fratelui Mackintosh se răspândesc şi ele peste tot, chiar şi în Statele Unite”.